

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraj. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah na vsake dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrt. stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se zavole frankirani. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljajo naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši

Vstane v Hercegovini in Bosni.

Iz Zagreba, 26. avg. [Izv. dop.]

*** Iz sosednje nam Bosne slabo prihajajo vesti, da bi zadnje dni vstane uspelo se razširil bil. — Turki in kristijani se mej soboj koljejo, no vstajnikom manjka orožja in strelnega praha — le to so stalna poročila. Ali strašna in grozovitna so pojedina poročila o turškem razsajanju in mesarenju. Pripovedujejo popotniki, da so vozeči se parobrodom, v Savi in na savskih bregovih videli razsekana trupla starcev, žena in otrok, — siromaki niso mogli pobegniti na naš kraj. Pripovedujejo, da Turki hočejo kristijane zavsem uničiti, češ, da jim se potlej ne bo trebalo bati iznovičnih vstaj, zatorej ubijajo otroke ravno tako, kakor svoje dni Herodež. Čul sem pripovedovati grozni prizor, kako so Turki materam od prs trgali otroke, razsekali jih in v Savo vrgli — v zdvojnosti poskakale so matere za svojimi otroci, ter v Savi našle rešenje od mučeniškega življenja. Po noči prehajajo Turki na naš kraj, in še tu koljejo pribeglo siroto rajo, ter njej otimajo, kar si je upala spraviti in ohraniti na našej zemlji. Če bi še obstajala vojniška krajina, to ne bi bilo mogoče, tako pa so naše meje slabo varovane. Ko se je vojniška krajina na vrat na nos razpustila in razorožila, stanovito se nij mislilo na sosedstvo Turško. Nepopoljivo je, kaj sirota raja trpi, najburnejša fantazija si ne more predstaviti grozne muke kristijanov v Bosni — in vse to pred očmi Evrope, ki se hvali, da je civilizirana. Nijednej evropskej državi nij njena celovitost v tej meri zavarovana kako barbariskim Turkom. Francoska in Avstrija vsaka sti izgubili po dve provinci, — koliko je starih

legitimnih držav uže nehalo, ter večim prisilno vtetovljeno — ali Turek, da, on mora s svojo navzočnostjo oskruniti civilizacijo devetnajstega stoletja.

Konstatirati moramo vendar, da italijansko in francosko novinstvo precej od početka, angleško in severo-nemško pa od najnovejšega časa izražujejo svoja sočuvstva za kristijane, ter obsojujejo divje Turke, katerim prej ali poznej v Evropi vendar več obstanka nema. Na sramoto naše monarhije samo dunajsko in peštansko novinstvo še drži s Turki — v našej ožjej domovini pa ljubljanski Turki, vulgo nemškutarji — s svojim Tagblattom.

Sama berlinska „Nationalzeitung“ kara avstro-nemško novinstvo, ter jim očita, da je zabita mržnja proti Slovanom avstrijske Nemce podivjala.

V današnji saborskej seji interpeliral je dr. Makanec vlado, da-li skrbi za pomoč pribeglim kristijanom, katerih je uže čez 15 tisoč, posebno pa če skrbi za potrebne zdravstvene odredbe. Skrb za vzdrževanje pribeglih Bosnjakov dolžnost je celokupne monarhije, ter spada potem v budget ministerstva za izvanjske posle — v to ime zahteva dr. Makanec, da se vlada pobrini za 100.000 goldinarjev. Kar se pa tiče zdravstvenih odredb, te da so silno in brezodločno potrebne, ker bi drugač južnim avstrijskim deželam pretila največja nevarnost od hudih bolezni. — Bati se je kolere, ker je prebegla raja gola in gladna brez vsake pomoči, bati se je celo kuge, ker Turki v tej vročini razsekana trupla ubitih kristijanov nepokopane ležati pusté.

Vse se zлага v tem, da za pribegle Bosnjake in Hercegovce treba skrbeti — to je dolžnost, katerej se skupna vlada avstro-

ogerska ne more oteti. V drugih deželah s slovanskim prebivalstvom nij prepovedano humanitarno nabiranje milodarov — samo na Kranjskem se ne sme! — Je-li mogoče, da smo v Avstriji uže tako daleč, da odločuje le osobna simpatija in antipatija birokracije? Kaj ne bi bilo mogoče, z odločno pritožbo na višjem mestu najti gospodarjev tudi ljubljanskim vsemogočnikom?

Iz Zagreba 26. avg. [Izv. dop.]

Diplomacija je tedaj s svojo orokavičeno roko posegla mej krvavo boreče se Turke in kristijane! „Zveza treh cesarjev“ je predložila sultanu, naj turška vojska borbo obustavi, da bo potem mogoče tečajem primirja dogovarjati se o sklopljeni stalnega miru, in razpravljati o prihodnjem stanju Bosne in Hercegovine. Sultan je ta posredovajoči predlog iz prvega zavrgel, pozneje pa baje sprejel, kar se pa do sedaj še nij potrdilo. Stara resnica je, da kar meč pridobi, diplomacija izgubi. Za vstajo v Hercegovini in v Bosni bi bilo premirje jako škodljivo. Kar je meč začel, naj tudi meč konča. Šanse za vstajo stoje denes, da ne morejo bolje. Hercegovci zmagujejo, po Bosni širi se vstaja vsak dan dalje, Bolgari so se tudi uže v Balkanu vtaborili, iz Srbije prihajajo čete dobrovoljcev ena za drugo na bojišče. In sedaj da bi se primirje sklopilo? Nikdar! Zmagujoča stran, in ta so ustajniki, v to privoljila ne bode, razen pod za njo naj povoljnějšími pogoji. — Iz bojišča v Bosni prihajajo vsak dan groznejša poročila o krutosti in divjaštvu turškem. Piše mi prijatelj iz Jasenovca, da je Sava samo enega dne 23 trupelj ubitih mimo Jasenovca nesla. Turki namreč padle, na mesto, da bi jih zakopali, vse v Savo vržejo. Bati se je kuge. Blizu tarškega

Listek.

Mej Slovaki.

I.

Glej, ljubi mi tovariš „in juridicis,“ ki bodeš morebiti „Slovenski Narod“ bral na poti v pisarno, v katero se morda solnce prav hudo upira, — jaz sem aktom slovo dal in zdrave svoje ude sprehajati vodim po neizrečeno hladnej senci toplje. Ah kak zrak — cel svet bi objel! Vendar še nijsem star odvetnik ali s celo penzijo penzioniran uradnik, ki svoje ude krepit, svoj težavno pridelani denar v kopel trositi hodi, oh ne, majhen koncipijentče sem še, ali bil sem srečen, — zmuznil sem se iz grdo dolgočasne pisarne in brez skrbij, zadovoljen na vse kraje z viržinko v ustah bivam na deželi v prostem zraku daleč, daleč proč od pisarniškega prahu. Srečen mora človek

biti, in potem vse gre! Ne muči in čmernega me ne dela podagra, zdrav hodim in ukam po gozdih navzgor in navzdol in teško razumejem, kako morejo ljudje tožiti o dolgem času. Pa nekaj je gostom v teh topljicah — Pistijan na Slovaškem, v katerih sem, uže verjeti, kader tožijo o dolgem času. Kjer berglje takt dajejo, se dolgi čas lahko vdomači; hromim svet in tudi toplje nijso veselo pobarvane, in te toplje osobito ne, ker vsak, kopajoč se v njih pol ure, izgubi pol funta teže. Poti se v njih človek, kakor bi bil za to plačan. Pa tudi lahko. 31 do 34° R. gorka voda nij malenkost v avgustu. Pa če bi se človek samo v vodi potil! Celo uro moreš zaviti v kóe po kopeli ležati in študirati, kako ti pót curkoma leze in teče iz vseh kožjih luknjic. Ali vse to bi še bilo malo gorjé, večje te zadene, če moraš zaradi hude bolezni v blato, ki ga vrelci soboj privajajo. To blato je do

40° vroče, in v tem ležati, mora res hudo biti. Po tem blatu, ki z vodo pride iz zemlje zelenkasto in po žveplu dišeče, slovijo slovaške te toplje po širnem svetu, in marsikdo, ki je po bergljah ali vozéč se tukaj bival, zapustil je z navadno palico kraj čudežev narurne medicine. Poznam moža, kateremu se je tako godilo. Voda v teh topljicah je pri izvoru 45 — 51° R. vroča. Žveplo kali, natrium, natron, železo, magnezija etc., kislina in solij razne vrste kaže kemična analiza te vode in bolezni zdravi, kakor: putko, reumatizem, škrofuloznost, syphilis, „božjemu žlaku,“ hodi na živo, nervozni bolehní ljudje se ozdravijo, haemorrhoidom se sapa zapré, slaboizlečene vlomljine, skrivljene ude zdravi etc., moj bog, vsaj nijsem medicinar, da bi vse vedeti moral.

Te toplje so imenovane po 10 minut od vrelcov oddaljenej vasi Pystijan na Slovaškem. Pot do njih vodi čez Pressburg,

Berbira je Turčin Bosanski dete od prs odtrgal, ter ga v Savo vrgel, kakor da-leč ga je zalučati mogel. Bosanka je skočila za detetom, da ga reši, pa Sava je dete in mater požrla. Taki dogod-jaji se vsaki dan gode. Bosenske planine so vse polne vstajnikov. Tukaj čakajo na orožje na prah in na vodje. Za vse to je uže skrbjeno, in v kratkem bode prišlo do večjih pobojev mej kristijani in Turki.

Denes je dr. Makanec v saboru inter-peloval vlado, kako misli o bosenski vstaji, in da-li je voljna bosenskim beguncem po-moči? Predlagal je, naj se da vladi indem-nitet od 100.000 gld. v to svrhu, ter da naj se internacionalni zdravniki v Bosno pošljejo, kajti sicer se je kuge bati.

Galerije so interpelacijo burno odobra-vale. Za saborskega predsednika je zopet iz-bran dr. Krestič.

Od črnogorske meje, 22. avg. [Izv. dop.]

Prvo hočem poročati o navdušenji, da-režljivosti in simpatiji dalmatinskih Slovanov do ubozih hercegovskih kristijanov. Uboga je ta dalmatinska deželica, družega nij vi-deti, nego sinje morje in golo pečevje, ali za mučenike „častnega krsta in slobode zlate“, dali bi i srce svoje.

V prvej vrsti stoji tu Zadar in Šibenik. Če se pomisli, da se je baš na dalmatinskeji meji izcimilo seme hercegovskega boja za na-rodno samostalnost, nij čuda tedaj, ako se čuje mnogo o uteku dalmatinske mladeži mej ustaše. In zopet se snuje četa kakih 200 mož. Prekoračenje čez dalmatinsko mej ustaše sicer nij baš lahko, ker je vlada naša povsodi podvojila kordou, vendar se pride, ako se hoče.

Dalmatinski duhovni naj bi bili za iz-gled našej slovenske duhovščini doma pri vas. Ko se je slednja uže takoj v začetku nekako nerazumljivo in hladno začela odte-govati nabiram za hercegovsko sirotčad in s tem zatajila navdušenost in požrtvovalnost onih svojih slovenskih duhovnih prednikov, ki so s križem in mečem v roci proti duš-maninu, pridremu na slovenska tla, se bo-rili, — odstranila je dalmatinsko-slovenska duhovščina znane napise po cerkvah, ki pro-sijo milodarov za sv. očeta papeža, ter je nadomestila s sledečimi: „Milodari za ne-srečne Hercegovce“. To sem videl na pr. v Šibeniku.

Tarnovo (Tyrnau). Do Tarnovega vozi že-leznica, od tam 4 ure vožnje na kolih. Omenja teh toplíc in njih zdravilne moči neki učitelj uže v letu 1551. Na otoku, ki ga našej Dravi enaka reka Vaha (Waag), v dve strugi deleča se, dela, so vrelci in top-liška poslopja, druga poslopja, mali trg in lep park je na desnem obrežji reke, ker ta je včasih srdita in tedaj se ne šali, poplavi cel otok. Okolica okoli toplíc je lepa. Rav-nina obrobjena po gozdatih malih Karpatih. Toplice pohodi vsako leto bolnikov 1500 do 2000. Kadar se železnica, ki se zdaj iz Tarnovega sem dela, dodela, pride še več ljudij sem, to je dobro, vsak pusti par sto goldinarjev. Stanovanj je precej dobiti, plača za sobano na teden 2—15 gld. Krčmarji, kojih je malo (trije), včasih dobro kuhajo, pijača je po večjem slaba, včasih pa precej dobra, ali vse to salamensko drago. To je pa povsod po toplicah. (Oskubsti je treba perja kaj iz gostov za dolgo, mrzlo zimo.)

Da pa tudi trgovski svet čuti, kako se bliža konec velikanske krize tu na jugu, temu je dokaz, kako mnogo trgovcev inozemskih prihaja na pomejna mesta, posebno v Du-brovnik in Kotor, ki imata zvezo s Her-cegovino in Bosno, ter ustavljajo kredit, ali pak zruševajo popolnem vse trgovinske zveze.

Sé zadnjim parobrodom „Archiducesa Carlotta“ je prišlo v Dubrovnik mnogo onih nemško-ustavoveraih žurnalistov, katere na jugu rodoljubi imenujejo „Turke v fraku“; v prvej vrsti imenujem tu poročevalca dunajske „Deutsche Ztg.“ in „Neues Wiener Tagblatt“ — Črez črnogorsko mejo ta nemška golazen ne sme, ker je vlada Nikolova tako zauka-zala. Do sedaj ima sloboden pot na črno-gorski meji sem in tam poročevalec Vašega lista in tudi pražke „Politike“, urednik g. Penecke.

Karakteristično za mišljenje avstrijske armade o hercegovinskem vstanku je to, da so nas deset ustašev v Zadru spremili neki oficirji, slovanske in nemške narodnosti na parobrod, ter nam povsod, i javno v kavar-nah itd, izraževali svoje simpatije; ko so nasprotno magjarski zabavljali in nas celo pri vladej našej ovadili, da bi nam zabra-nila pot.

V Kotor so se baš pripeljali skupno: tajnik črnogorskega kneza g. Radonić in arhimandrit cetinjski Ljubiša, dalje general Jovanović, vsi iz Dunaja.

Od hercegovske meje 23. avg. [Izv. dop.]

V poslednjem dopisu od črnogorske meje sem vam javil, da se je vrnil tajnik črno-gorskega kneza Nikole, g. Radonić iz Du-naja domov. Bil je ves nezadovoljen. Go-voril sem nekoliko z njim o zadevi herce-govske. Odgovoril je, da želja vsacega Črnogorca je, da udarijo na dušmanina, ter gredo na pomoč svojim sorodnim bratom. Ali žalibože diplomacija jim veže roke. Ru-sija je baje za Črnogoro, katera jej še naj-več na srcu leži, izrekla to-le: „ako Črna gora prime za puško, dobi v slučaju zmage ona Hercegovino, ako pa izpade boj za njo nesrečno, bode Rusija diplomatičnim potom posredovala, da se Bosni in Hercegovini dá taka samostalnost in neodvisnost, kakoršno imati Srbija in Črna gora. — Iz mej vestij, kar sem vam jih do sedaj poročal je važna ta, karero sem baš čul od jednega člana

Toplice so lastnina grofa Erdödy-ja. Kakor vse topljice, nosijo i te značaj kosmopoli-tiški. Nemščina pretežuje, in kakor se Ma-gyar ponosi, da so te toplice na „njegovej zemlji,“ je njegov jezik v njih več „Aschen-brödl,“ kakor pa ne. Nemščina, madjar-ščina, vsi slovanski dijalekti, francosčina etc. čuje se mej gosti. V nedeljo slišati je dosta Slovaka in po njem Madjara. Ob nedeljah privozarijo mali in veliki „plemenitašči“ in drugi navadni ljudje iz okolice sem in nemščina — vladateljica se izgubi.

Dalo bi se še pisati o družbinskem topliškem življenju dosti, opustim pa tega, ker rabim še nekaj prostora za nekaj zna-čajnostij v slovaškem narodu, povem le, da je dosti lepega ženstva tu — „wannen-kintmer.“ — Najdeš lepo Madjarkinjo, čr-nooko Srbkinjo, vislavsko Afrodito-Poljakinjo, in če hočeš čist tipus lepe in prav hudo grde židinj videti, pridi sem. Boga mi, ne zaloputnem se tako brzo v žensko, ali tu bi

črnogorskega senata. Prihodnji četrtek nam-reč se zbero vsi hercegovinski vojvodi, ve-likaši in starešine v Monastiru blizu Trebinja ter izdado proklamacijo, (ustaši so dobili provizorično tiskarno,) da v slučaju podpore od Črne gore, proglasijo Nikola za svojega kneza, torej bi morala Črna gora Turčiji napovedati vojno, kar brez dvombe tudi stori. —

Večina Črnogorcev, blizu 2000 mož, so se večeraj vrnili nazaj v Črno goro iz Herce-govine, kamor so bili prestopili pomagat bratom. Ostalo jih je samo 60 na herce-govskem bojišči. Zakaj so se vrnili, nij težko uganiti, kajti ako Nikica zbere svoje sokole krog sebe, mora se onih 2000 junakov bo-jevati le pod njegovo zastavo, a ne se spuščati na svojo pest v boj.

Okolo Trebinja je sedaj vse tiho. Pri Vojnici in Koritu je 400 Turkov orožje po-ložilo. Mejna trdnjavica Dien se bode tudi udala, ker so vstaši začeli od 25. avg. na-prej z jednim kanonom nanjo streljati.

Iz Zadra se brzojavlja, da je 25. avg. izbarkal turški parobrod v Kleku več konj in dva parobroda s hrano sta tudi prišla. Turkom je dovoljeno voziti hrano po Neretvi. — K vstašem pri Planu je pristopilo 150 nezadovoljnih mohamedanov.

Iz Belgrada se javlja, da je 25. avg. jeden parobrod iz Galca pripeljal same ju-goslovanske prostovoljce, ki gredo vstašem na pomoč. V Bosni jih je pač treba.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 27. avgusta.

Stanje grofa *Andrassyja* na Du-naji je omajano, tako se vsaj poroča iz Pešte v „Nat. Ztg.“ V ogerskih aristokratskih krogih hočejo vedeti, da je na Dunaji pre-vladala vojaška stranka, katera ne stoji na ogerskem stališču, nego na avstrijskem, in katera zahteva, da se z pridobljenjem Bosne in Hercegovine posest Dalmacije zagotovi.

V Haliczu je bil 24. t. m. glavni zbor *rusinskega* društva za narodno izobra-ženje. Iz vseh krajev galiških so prišle de-putacije. Prišlo je tudi več poslancev držav-nega zbora in Naumovic je skupščini pred-sedoval. Zbor je sklenil napraviti podružnice ter je povdarjal skupnost galiških in buko-vinskih Rusinov. Poljaki so zarad zbora ne-voljni, kar se jim pa slabo poda.

mlad človek zdravih udov res mogel biti trikratni „sveti“ Anton. Vse sveto orožje moje katoliške vere je bob v steno zoper tako krasne, lepo črne, plave etc. oči — tu ljubi bralec, nahajaš ti popa vseh veroizpo-vedanj in slišiš tako krasno madjarsko la-tinščino iz ust katoliških duhovnov in meni-hov in starih plemenitažev, da Cicerona nik-dar ne pogledaš več, študiraš ognjeno ma-djarsko domoljubje, in če hočeš kakovi original, ne iščeš zastoj po njem, madjar-ski „grössenwahn“ se ti tudi pokaže, in vse to ne traje dolgo, 3 tedne, tudi manj, in zopet drugi ljudje, novi značaji, nova krila, drugi lepi obrazčki, — ah da, človeku je včasih hudo pri srcu, posebno če zvoni iz-vrstne ciganske godbe 4 ure na dan, zdaj v molu, zdaj v duru, zdaj forte, zdaj piano tvoje za vse lepo navdušeno srce bunijo; „die Engel, die nennen es Himmelsfreud, — die Teufel, die nennen es Höllenleid, — die Menschen, die nennen es Liebe.“

Vnanje države.

Iz *Dubrovnika* se poroča, ka sta se črnogorska poslanika Plamenac in Radonič te dni vrnila iz Dunaja, ter takoj poročala knezu. Radonič je precej potem odpotoval zopet iz Cetinja v Petrograd.

Francoski listi pišejo, da so Rusija Avstrija in Nemčija povabile francosko, angleško in italijansko vlado, da naj v zadevah hercegovinskega upora z njimi skupno postopajo. Tako je „*Temps*“ naznanil rusko noto v tej zadevi, Thiersov list „*Bien public*“ pa avstrijsko, katera je pisana tako, da involvira vhod avstrijske vojske v Bosno in Hercegovino.

V Parizu sploh menijo, da se bode snidel kongres šestih vlad, ki bode uredil turške zadeve in to najbrže na Dunaji. Občno mnenje je tukaj, da je Avstrija od svojih dveh zaveznikov (Rusije in Nemčije) dobila nalog, da začasno posede Bosno in Hercegovino. Kaj bode potem, se ne ve. Nekateri mislijo, da se bode napravila samostojna država, kakor je Srbija, večina pa meni, da dobodete vse Avstrija in Črna gora. Sploh je viditi, da so tri severne vlade ene misli v tej zadevi, premda se je poročalo, da nemška diplomacija sili Avstrijo na okupacijo, da bi s tem prehitela Rusijo.

Članek, katerega so prinesle *angleške* „*Times*“ o vshodnjem vprašanji, ki je povsod, posebno pa mej „dunajskimi Turki“ napravil veliko senzacijo, je ipak pravi izraz javnega mnenja angleškega naroda. Angleži, ki so prej zmirom podpirali turško politiko, so sedaj spremenili svoje mnenje, kajti uvideli so, da z bankrotno turško vlado nikakor dalje ne gre, posebno v trgovskih in denarstvenih zadevah ne, ki so za Angleže najvažnejši. Tako piše v trgovskih krogih zelo razširjeni angleški list „*Economist*“: „Sočutje Angležev je vsakako za vstajnike, — Turčija je tako zanikerna in podla, da Anglija njenega padca nikakor ne bode obžalovala, ako se izvrši brez kaljenja evropskega miru. Vsakako bi bila ohranitev turške oblasti le začasna, vse je prepričano, da nij več primerno, bolnega moža pri življenju obdržavati. Ko bi tudi velike vlade z orožjem postopale proti Srbiji i Črni gori, se vendar „status quo“ na Turškem ne bo ohranil. Odnosaji je bodo primorali, da napravijo kak „modus vivendi,“ kar bo pa Turčijo vsakako strmoglavilo . . . Angleška nema pri tem druge naloge, nego da prizna, da nemamo nobenega, niti političnega, niti denarstvenega udeležja, da bi celoto Turčije še dalje branili; in da nikakor ne prevzamemo novih poroštev za njeni obstanek.“

V *Carigradu*, kjer gre Turkom za kožo, so zopet premenili ministerstvo. Veliki vezir Essad-paša je odstopil, na njegovo mesto pride Mahmud paša; predsednik državnega sveta bo Mohamed Rušdi-paša, finančni minister Sadik-Effendi, minister vnanjega pak Essad-paša.

„*Pol. Corr.*“ piše, da se velika turška vojska zbira pri turškem Nišu. Vojska ta je namenjena Srbiji. Poveljstvo bode prevzel sam vojni minister Hussein Avni paša ter bode eventualno Srbijo posedel (če ne bo tepen!). Vendar misli „*P. Corr.*“ da Turčija sedaj ne bo mislila na vzetje Srbije, ker je ravnokar sprejela pomirljive nasvete drugih vlad. Vsakako pa je turško gibanje za Srbijo glasan klic, ka naj se pripravi na boj, dokler ne bode prepoznano!

Dopisi.

Iz Postojne 25. avg. [Izv. dop.] Tombola za šolske potrebe je bila pri g. Doxatu nže dvakrat; prepustil je omenjeni gospod po zimi sobane, svečavo in sedaj prostor na dvorišči z mizami in svečavo itd. brezplačno. — Za to dobroto ga nemški šolski prijatelji v znanem zabavljivem listu grdo obrekujejo, da nij v njegovem hotelu

več „gemütlich“ kot pred letom (ako bi take baže ljudje hišo poštenega narodnjaka obiskavali — bi bilo res prav „ungemütlich unheimlich“!) na ta način mu hočejo vse goste odpraviti! Ako bi bil on nemčur, bil bi uže po vseh nemško-pruskih časnikih od nemškutarskega dekana Hofstätterja in od zelo prijaznega apata Kaja Kupferschmida hvaljen. Tu so možje našega nemškega šolskega sveta — z načelnikom nemškutarskim dekanom, ki se je uže 17 krat kot predsednik odpovedal in 20 krat zopet to častno mesto prevzel.

Iz Trsta 25. avg. [Izv. dop.] (O nekih pomočkih za povzdigo naše narodnosti.) Naj mi bode dovoljeno priobčiti sledeče nasveté: Kar bi utegnilo, vsaj po malem, a gotovo vendar krepko zljajšati pot do odstranjenja zavzetne nemarnosti ali „apatije“ mej nami za naše narodne zadeve, in povzdigovati tedaj na čedalje višjo stopinjo našo po nesreči dozdej še vedno v žalostnem stanju bivajočo narodnost, je razen spisovanja in izdave dobrih knjig in navadnih časnikov kot poglaviten pripomoček tole: Prvič izdavanje in razprostiranje primerne, dobro prerajtanega, zanimivega in vabilnega časnika s podobami za otroke s tako pisavo, da jo bodo isti sami, tedaj brez pomoči kakega tolmača ali razlagatelja prav lahko razumeli. Kar se tiče sedanjega gosp. Tomšičevega „*Vertca*“, ta je zanje sicer pripraven in dober, a vidi se vendar, da nije njim dozdej povsem tako razumljiv, kakor bi se želelo, (červano se on zdaj nekaj bolje piše). Pisatelj tacega časnika naj se misli postavljenega na mesto tistih, katerim je odmenjen, in sicer toliko pri rabi besedi ali izrazov, kolikor pri volitvi reči ali snov, o katerih bi v njem bil razgovor. Potem se nam ne bo pa tudi več tako pogostoma prikazovala nesreča, da odraščeni našinci nemarajo čitati slovenske knjige in časnike, kakor se mar, žalibog! zdaj prikazuje — tam (!) kjer bi se ne moglo ali smelo pričakovati. Drugič društva za narodno petje — enako tistemu, ki se je letos, hvala bogu! v Gorici napravilo. Razprostiranje pesmi med našim ljudstvom, ki pač prav rado poje, ima neizmerno moč na vspešavanje napredka naše narodnosti, in biti nam mora zato kot posebna naloga. Tretjič naroden teater, ali dramatične predstave kakoršne so v šegi od nekaj časa sem v Ljubljani tu in tam vendar tudi v nekih čitalnicah. Gledišče je jako važna stvar za vsak omikani narod; o tem ne more nihče dvomiti. Bil je sicer tudi v šegi od starih časov. Da se pa z njim zaželeni namen doseže, treba je (zlasti pri nas Slovincih) 1. da so dramatične ali glediščne igre le zanimive in prav vabilne; 2. da se izvrstno igra da se tedaj igravec svoje naloge dobro nauči, in da se na napovedača ali na tako imenovanega „suflerja“ preveč ne zanaša; in 3. da nije vhodnina previsoka. Če se kaj tacega prezira, nam ne bo šlo pogodi s to našo važno napravo — itd. bi utegnili rakov pot za veliko našo škodo in tudi srámoto. Naj si prizadeva na vso moč vsak, ki resno in iskreno ljubi naš narod in mu želi napredek, da stori, kar mu je le mogoče posebno tudi zastran tega, kar se je zgoraj opomnilo kot jako znamenito za blagor nas Slovencev, ki preganjani od znanih nam protivnikov, si moramo na vse kriplje

sami pomagati, da si napredek zagotovljamo.

J. G. V.

Domače stvari.

— (V Laški trg) je bil poslanec Foregger oni teden sklical svoje volilce, da bi jim račun o svojem delovanji dal. A teško mu je šlo in veliko se je blamiral pred svojimi lastnimi volilci, ki sedaj izprevidijo, kako napak so storili, da so namesto dr. Prusa volili prusjaka Foreggerja. Posebno dr. Stein je tako interpeliral brbljača, da je bil ves zmešan in na zadnje nij vedel kaj bi odgovoril. Celo „*Tagespošti*“ nij Foregger več po volji, ker nij izpolnil, kar je obetal. S časom bode ljudstvo prusijansko-nemške kričače uže izpoznalo.

— (Na ljubljanskem močvirji) je našel, za kultiviranje ljubljanskega močvirja mnogozaslužni posestnik g. Peruci, pri izkopavanji pretekli teden 800 sežnjev proč od prvih vodnih stavb na koleh nove stavbe, ki se razprostirajo okolo 100 sežnjev na dolgo. G. Peruci si je takoj preskrbel pravico, izkopavati tudi ostaline te stavbe. Izkopavanja na prvo najdenej stavbi se pod njegovim vodstvom marljivo nadaljujejo, ter so uže sila veliko zanimivega spravile na dan. Našli ste se tudi dve reči iz bronu, ena pušica in ena klina. Razen dražih odličnih oseb sta obiskala dozdej stavbe učnjaka Gundaker grof Wurmbrand in profesor Suiss. Pri shodu naravoslovcev, ki bode meseca septembra v Gradcu, bode zbirka najdenih stvari razstavljena.

— (O genj.) Iz Radgone se piše „*Sl. G.*“ Minoli petek, t. j. dne 20. avg. bil je za našo okolico prav nesrečen dan. Videli smo odtod ob enem hipu na 5 krajih goreti. Po vseh ulicah mesta leži množina perunic (zgorele slame), koje je veter iz daljine semkaj prinesel. Najstrašnejši mej temi bil je v vasi, po svojej izvrstnej slatini na široko poznatej, v Očeslavcih. Šesterim kmetom so hrami, škednji, štale z vsem kmetijskim orodjem in pohištvom do tal pogoreli, sedmemu in sicer onemu, koder je goreti počelo, je na srečo hram ostal. Zavoljo grozne vročine, ki je tega dne vladala, in vetra, ki se je mahoma vzdignil, in nedostatka v bližini, bilo je za malo minut vse v ognju in le z največjim napenjanjem in nevarnostjo človeškega življenja bilo je mogoče del živine rešiti. Škoda se ceni nad 20.000 goldinarjev. Zavarovan bil je samo eden posestnik na 500 gld. Žalosten je pogled na zgorele razvaline, in posluh nevoljevanja in javkanja nesrečnikov.

— (Dr. Bleiweisove „*Novice*“ in kaplan Klunov „*Slovenec*“) glasili naše dubovščine v tem bednem času hudih odločilnih bojev Slovanstva — zopet napadata narodne slovenske poslance dr. Vošnjaka, dr. Zarnika in Pfeiferja in sicer zaradi tega, ker sta prva dva bila v Novem mestu navzočna pri polaganji temeljnega kamna za „narodni dom“. Mito samo obžalovaje konstatiramo in v obrambo še samo povemo, da dr. Vošnjak in Zarnik nijsta v Novomestu silila, kakor ona slovenska lista sumničita, nego sta bila od odbornikov „narodnega doma“ vabljena in sta na svoje stroške k svečanosti šla v domoljubnej misli. Tudi sta darovala ta dva in drugi možje naše strani iz malih svojih dohodkov vsaj toliko kakor

